

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування

**Відділення стаціонарного догляду Територіального центру соціального
обслуговування (надання соціальних послуг) Сухополов'янської сільської
ради
08.11.2024**

м. Чернігів, 2024 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 08.11.2024 групою НПМ здійснено відвідування Відділення стаціонарного догляду Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Сухополов'янської сільської ради (далі – Відділення, Заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Гиря Марина Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Шумна Лариса Петрівна, представник Уповноваженого у Чернігівській області;

Кебець Інна Андріївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Науменко Дмитро Петрович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Відвідування НПМ здійснювалось вперше.

Відділення знаходиться за адресою: вул. Михайлівська, 40-А, с. Заїзд, Прилуцький р-н., Чернігівська обл.

Керівництво:

Веремійко Оксана Вікторівна, директор територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Сухополов'янської сільської ради.

Петренко Наталія Анатоліївна, завідувач Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Сухополов'янської сільської ради.

Відповідно до Положення про відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Сухополов'янської сільської ради (далі – Відділення, Заклад), затвердженого наказом директора територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Сухополов'янської сільської ради (далі – Терцентр) від 20.06.2022 № 49. Відділення є структурним підрозділом Терцентру та утворюється для цілодобового проживання (перебування) та догляду за громадянами похилого віку та особами, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового, медичного обслуговування, соціальних послуг і комплексу реабілітаційних заходів.

До Відділення на постійне або тимчасове проживання, повне державне утримання приймаються громадяни, які досягли пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», а також особи, яким до досягнення зазначеного пенсійного віку залишилося не більш як півтора року; особи з інвалідністю у віці більше 18 років, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, медичної допомоги та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії не протипоказане перебування у Відділенні стаціонарного догляду.

До Відділення на повне державне утримання безоплатно приймаються: особи з інвалідністю I групи; громадяни похилого віку, особи з інвалідністю II-III груп, середньомісячний сукупний дохід яких становить менше двох прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб.

У Відділенні відповідно до встановлених норм підопічні забезпечуються:

1) житлом, одягом, взуттям, постільною білизною, м'яким і твердим інвентарем і столовим посудом;

2) раціональним чотириразовим харчуванням, у тому числі з урахуванням віку і стану здоров'я, у межах натуральних норм харчування, передбачених для громадян похилого віку та інвалідів в інтернатних установах;

3) цілодобовим медичним обслуговуванням;

4) засобами пересування (крім моторизованих), медикаментами відповідно до медичного висновку;

5) комунально-побутовим обслуговуванням (опалення, освітлення, тепловодопостачання тощо).

Відділення розраховане на проживання 30 осіб. На день відвідування у ньому проживало 23 особи, з них: 7 осіб з інвалідністю, 7 – ліжкових хворих, 3 – особи з числа ВПО, 1 особа, яка пересувається на кріслі колісному.

Діяльність Відділення забезпечують 19 працівників. Обслуговування отримувачів соціальної послуги відповідно до штатного розпису здійснюють, зокрема: завідувач Відділенням – 1 шт. од.; лікар-терапевт – 0,5 шт. од.; сестра медична – 4 шт. од.; молодша медична сестра з догляду за хворими – 5 шт. од.; молодша медична сестра (санітарка-прибиральниця) – 1 шт. од.; молодша медична сестра (санітарка-ванниця) – 1 шт. од.; сестра-господиня – 2 шт. од.; кухар – 2 шт. од.; підсобний робітник – 2 шт. од. та інші працівники – 2 шт. од.

Заклад розташований в одноповерховій будівлі, яка включає в себе житлові кімнати, їдальню, харчоблок, медичний кабінет. Територія Закладу охайна та доглянута, наявні лавки із затіняючим навісом, який забезпечує комфортну прогулянку в сонячну погоду.

Під час відвідування встановлено, що для отримувачів соціальної послуги створено належні умови проживання. Підопічні забезпечені чистою постільною та натільною білизною, в кожній кімнаті є телевізор та індивідуальна тумба для зберігання особистих речей, панує домашня атмосфера.

Працівники Закладу проводять належне прибирання в спальних кімнатах та приміщеннях загального користування. Забезпечується догляд за особами похилого віку: надається допомога в годуванні, здійсненні індивідуальних санітарно-гігієнічних процедур.

Житловий корпус облаштований пандусом, також обладнаний системою водопостачання та водовідведення, є бойлер для підігріву води, опалення забезпечується потужностями власної котельні. В окремій будівлі розташовані складські та господарські приміщення.

Отримувачі соціальної послуги проживають у кімнатах від двох до чотирьох осіб. З кожним з них укладено договір про надання соціальних послуг.

Для забезпечення права на приватність під час проведення санітарно-гігієнічних процедур ліжковим хворим, які проживають в кімнатах по двоє та більше осіб, використовуються ширми.

Зі слів адміністрації Закладу постільну білизну та рушники міняють раз на тиждень. На ніч з отримувачами соціальної послуги залишається медична сестра та молодша медична сестра.

У житлових кімнатах Закладу оптимальний температурний режим, природне та штучне освітлення задовільне.

У Відділенні організовано чотириразове харчування, середня вартість якого для однієї особи в день складає 122,50 грн.

З метою контролю за дотриманням якості та безпечності харчових продуктів при приготуванні і реалізації готової продукції від кожної партії приготовлених страв кухарем відбирається добова проба.

Відповідно до вимог Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» отримувачами соціальної послуги укладено (підписано) декларації з лікарем, який надає первинну медичну допомогу. Витрати Закладу на медикаменти на одну особу в день складають 2,06 грн.

Згідно з даними Ліцензійного реєстру Міністерства охорони здоров'я України медична частина провадить господарську діяльність з медичної практики на підставі наказу Міністерства охорони здоров'я України (наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про ліцензування медичної практики, результати проведення позапланових заходів державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктами господарювання вимог законодавства у сфері господарської діяльності з медичної практики від 12.04.2024 № 622) за наступними спеціальностями: терапія; за спеціальністю молодших спеціалістів з медичною освітою; сестринська справа.

У Відділенні є приміщення ізолятора з метою попередження поширення інфекційних захворювань.

Санітарні кімнати облаштовані для осіб з інвалідністю (фото 1).

У Закладі наявне протирадіаційне укриття, яке розраховане на перебування 75 осіб, загальною площею 138 кв. м (Акт оцінки стану готовності захисної споруди цивільного захисту від 31.10.2024). В укритті облаштовані місця для сидіння, спальні місця, є 2 рукомийника, 4 унітази, один з яких обладнаний для осіб з інвалідністю, примусова вентиляція (фото 2).

Укриття укомплектовано запасом питної води та харчовими продуктами тривалого зберігання, наявне електропостачання та електроосвітлення, є два виходи. Укриттям Відділення також користуються учні місцевої школи.

Будівля Відділення обладнана пожежною сигналізацією, ведеться облік наявних вогнегасників, забезпечено їх своєчасне технічне обслуговування. Вікна Закладу не заграбовані, наявні затверджені схеми евакуації.

Для підопічних організовуються різноманітні дозвілєві заходи, які проводяться в актовій залі (фото 3). Кожного місяця директору Терцентру подається план заходів Відділення:

- сестри медичні проводять бесіди із отримувачами соціальної послуги на медичні теми;
- привітання отримувачів соціальної послуги з днем народження;
- проводяться заходи відповідно до календарних дат тощо.

У Відділенні наявний стенд, де зазначена інформація про права і обов'язки отримувача соціальної послуги. Розміщений також стенд з інформацією про національну гарячу лінію для отримувачів соціальної послуги, адреси та телефони посадових осіб (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини) та гарячих ліній, на які вони можуть звертатись у разі порушення їх прав та інтересів.

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з 12 отримувачами соціальної послуги, а також ознайомилась з особовими справами отримувачів соціальних послуг, оглянула житлові та допоміжні приміщення. У Закладі панує доброзичлива атмосфера. Зовнішній вигляд підопічних охайний. Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від отримувачів соціальної послуги не надходило. Також мешканці Відділення повідомили про відсутність застосування до них будь-яких заходів фізичного або психологічного впливу.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права осіб на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 25 Загальної декларації прав людини, статті 28, 32, 48 Конституції України).

1. Групою НПМ встановлено порушення норм житлової площі на одну особу, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007). Відповідно до підпункту 6.1.1.2 пункту 6.1. ДБН В.2.2.-18:2007 площі житлових кімнат у відділеннях для осіб, спроможних самостійно пересуватися, і для осіб з інвалідністю, що пересуваються на кріслах колісних приймаються з розрахунку не менше відповідно 8 м² і 10 м² на людину, але не менше 10 м² і 12 м² – в одномісних. Площі житлових кімнат у відділенні для лежачих хворих приймаються з розрахунку не менше 8 м² на людину, але не менше 9 м² – в одномісних.

Наприклад, площа кімнати № 4 становить 20,3 м², а сама кімната розрахована на проживання 4 осіб (в кімнаті наявні 4 ліжка). Відтак на одну особу припадає 5,0 м². Зазначене порушує передбачені чинним законодавством норми площі на особу (фото 4).

2. Під час відвідування встановлено, що у зв'язку з недостатньою кількістю холодильного обладнання молоко та ковбасні вироби неналежно зберігалися.

У морозильній камері харчоблоку встановлено наявність немаркованих продуктів харчування (зберігалося м'ясо не обгорнуте в захисну плівку і без стікерів вказання дати отримання та використання) (фото 5, 6, 7, 8,).

У Відділенні в день відвідування було відсутнє денне меню (було за попередній день), тому отримувачі соціальної послуги та їх родичі не мають можливості ознайомитися з меню кожного дня. Також технологічні картки приготування страв не відповідають перспективному меню.

3. Неналежним чином здійснюється організація питного режиму в Закладі, отримувачі соціальної послуги вимушені купувати питну воду за власні кошти, проте окремі підопічні вживають воду з системи водопостачання. Отже, отримувачі соціальної послуги, у тому числі ліжкові хворі, не забезпечені вільним доступом до питної води.

Адміністрацією Закладу повідомлено групу НПМ, що на території пансіонату є свердловина для забезпечення водопостачанням, проте відсутні сертифікати перевірки води, що є порушенням Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12.05.2010 № 400.

4. У Закладі відсутнє дієтичне харчування, що є порушенням вимог пункту 5 Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 772. Відсутність належного дієтичного харчування призводить до погіршення стану здоров'я отримувачів соціальної послуги, особливо тих, хто потребує спеціальних дієт через наявні хронічні захворювання або вікові особливості.

5. Також, групою НПМ виявлено тарганів у харчоблоці (фото 9, 10). Відповідно до вимог частини 4 пункту 1 статті 49 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» приміщення харчоблоку потребує вжиття дезінсекційних заходів через розповсюдження тарганів.

Порушення права на свободу та особисту недоторканість (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 29 Конституції України, стаття 25 Закону України «Про психіатричну допомогу»).

6. Отримувачам соціальної послуги не дозволяється самостійно виходити за межі території Закладу, відвідувати місцеву громаду, магазини тощо. Вільне

пересування мешканців Відділення є одним із складників психосоціальної реабілітації (соціальної адаптації) отримувачів соціальної послуги та сприяє в підтриманні навиків повсякденного життя.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, статті 283 та 284 Цивільного кодексу України).

7. У житлових кімнатах Відділення кнопка виклику персоналу знаходиться високо і не в зручному місці, отже підопічні, які відносяться до маломобільних груп населення не можуть нею скористатися. У разі виникнення потреби в екстреній медичній допомозі у ліжкових хворих виникає проблема у швидкому та своєчасному зверненні за допомогою до медичних працівників (фото 11).

8. Відповідно до штатного розпису у Закладі наявні вакантні посади: соціального працівника (0,5 шт. од.), медичної сестри з масажу (0,5 шт. од.), сестри медичної з дієтичного харчування (1,0 шт. од.).

Неукомплектованість вакантних посад у Відділенні впливає на недостатній рівень надання медичних та соціальних послуг, а також харчування і стан здоров'я мешканців Закладу.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Чернігівській обласній військовій адміністрації:

1.1. Вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду.

2. Сухополов'янській сільській раді Чернігівського району Чернігівської області:

2.1. Забезпечити контроль за усуненням недоліків, викладених у цьому звіті, та вжити заходів щодо забезпечення безпечних та комфортних умов проживання отримувачів соціальних послуг.

3. Територіальному центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Сухополов'янської сільської ради Чернігівського району Чернігівської області:

3.1. Забезпечити:

- дотримання норм житлової площі на одну особу відповідно до чинного законодавства;

- вільний доступ до чистої питної води;

- проведення дезінсекційних заходів для знищення тарганів;

- перегляд практики застосування обмежень свободи пересування підопічних;

- придбати додаткове холодильне обладнання для належного зберігання продуктів.

3.2. Вжити заходів щодо заповнення вакантних посад: сестри медичної з дієтичного харчування; сестри медичної з масажу; соціального працівника.

3.3. Здійснити організацію дієтичного харчування, розробити технологічні картки приготування страв відповідно до перспективного меню.

3.4. Обладнати житлові кімнати кнопками виклику персоналу в зручному місці для користування отримувачами соціальної послуги.

Додаток: фотофіксація на 6 арк.

Керівник групи НПМ

**Головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі
регіональних представництв**

Марина ГИРЯ

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Φοτο 7

Φοτο 8

Фото 9

Фото 10

Фото 11

